

Erasmushogeschool Brussel
Departement Hotel en Toerisme
Emile Gryzonlaan 1
1070 Brussel

Het Belgische spoorwegverleden, de actuele ontwikkelingen en de toekomstperspectieven
vanuit een toeristisch oogpunt bekeken

Promotor: E. DE KEUKELAERE

Eindwerk aangeboden tot het
behalen van de titel van
gegradueerde in Beheer,
Toerisme en Recreatie

door: Karl DIJKMANS

Academiejaar 2000-2001

Inhoudstafel

Woord vooraf	1
Inhoudstafel	2
Inleiding	6
Lijst der afbeeldingen	8
Hoofdstuk 1: Van stoommachine tot de geboorte van de NMBS in 1926	10
1. De stoommachine	10
2. De eerste locomotief & de eerste spoorwegverbinding	14
3. De droom van koning Leopold I & de opening van de eerste spoorwegverbinding op het vaste land : « Brussel-Mechelen »	16
4. De evolutie van het spoorwegnet in België en de internationale verbindingen tot 1926	19
4.1. Groei van het Belgisch spoorwegnet van 1835 tot 1845	19
4.2. Het tijdperk van de concessies verleend aan de private nijverheid	19
4.3. Nieuwe baanvakken geopend tussen 1846 en 1926	26
5. Een speciale verbinding ; het idee van de Noord-Zuid-verbinding is geboren	28
5.1. Inleiding	28
5.2. De huidige verbinding	28
6. De geboorte van de NMBS (1926)	30
6.1. De periode 1900 tot 1920	30
6.2. De periode 1920 tot 1930	30

Hoofdstuk 2: De NMBS : van puur staatsbedrijf tot commercieel denkende onder-

neming	32
1. De NMBS vanaf 1926	32
1.1. De periode van 1926 tot 1940	32
1.2. De tweede wereldoorlog 1940-1945	32
1.3. De naoorlogse periode	33
1.3.1. Een rationele ambitie	33
1.3.2. Een bres in het monopolie	33
1.3.3. Een sober decennium	34
1.3.4. Een strategie voor de heropleving	34
1.3.5. Een plan voor de toekomst & een aantrekkelijker aanbod	34
1.3.6. Een nieuw statuut en een tweede start	35
2. De toerismediënstien van de spoorweg, van 1926 tot 1960	36
2.1. De periode 1926-1940	36
2.2. De periode 1940-1960	38
3. Snelheid en comfort ; de troeven van een moderne maatschappij ; van TEE tot HST, van 1957 tot heden	42
3.1. De glorie-dagen van de TEE-treinen	42
3.1.1. Waarom speciale TEE-treinen?	43
3.1.2. De start in 1957	43
3.1.3. Het TEE-netwerk	44
3.2. Het nieuwe product : Eurocity	47
3.3. Een Europees hogesnelheidsnet	50
3.3.1. De HST en STAR 21 in België	52
4. Railtour, een verhaal apart	65
5. De binnenlandse en internationale toeristische producten van de NMBS	68
5.1. De binnenlandse NMBS-producten	68
5.1.1. Een gewoon biljet	68
5.1.2. Weekendbiljet	68
5.1.3. Een dag aan zee of in de Ardennen	69
5.1.4. De Pass 9 ⁺	69
5.1.5. De Go Pass	69
5.1.6. De Multi Pass	70
5.1.7. De Golden Railpass	70
5.1.8. Het seniorentarief	70

5.1.9. B-Dagtrips	70
5.1.10. Trein en fiets	71
5.1.11. B-Tourrail	71
5.2. De internationale NMBS-producten	72
5.2.1. Een kort overzicht van het treinenaanbod	72
5.2.2. ZOOM	73
5.2.3. RailPlus Senior-kaart	74
5.2.4. BIJ-biljetten	74
5.2.5. InterRail	74
5.2.6. Kinderen	76
5.2.7. Individuele reizen	76
5.2.8. Groepsreizen	76
5.2.9. Georganiseerde reizen	76
5.2.10. Euro Domino	76
5.2.11. Twee formules voor de Benelux : De Benelux Tourrail- kaart en het Benelux Weekend-biljet	77
5.2.12. Enkele formules voor Nederland	78
5.2.13. Enkele formules voor Frankrijk en Spanje	78
5.2.14. Enkele formules tussen België en Frankrijk	79
5.2.15. Formules voor Duitsland en verder	79
5.2.16. Formules voor Zwitserland/Italië	80
5.2.17. Formules voor Groot-Brittannië	80
6. De NMBS, meer dan enkel reizigersvervoer	81
6.1. B-Cargo	81
6.2. B-Telecom	81
6.3. ABX Logistics	81
6.4. Euro Liège TGV	81
6.5. Tuc Rail	82
6.6 Transurb	82
 Hoofdstuk 3: Het toeristisch spoorwegerfgoed	 83
 Inleiding	 83
1. Oude spoorlijnen als wandel- en/of fietspad ingericht	84

1.1. La houillère Ligne 119, Le Ravel à Charleroi	84
1.2. La Petite Fagnarde : Mariembourg – Doische – Hermeton-sur-Meuse	85
1.3. Wandeling door het Durmeland : van Hamme naar Waasmunster	88
1.4. Wandelroute tussen Schelde en Leie : van Avelgem naar Zwevegem	89
1.5. De Molinee-vallei per railbike	90
2. De Vennbahn	92
3. Stoomcentrum Maldegem	95
4. Toeristisch Spoor Patrimonium	97
5. De Stoomtrein der Drie Valleien	99
6. De Museum Stoomtrein der Twee Bruggen	101
Algemeen besluit	103
Literatuurlijst en andere bronnen	104
Bijlage(n)	113